

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 14 listopada 2023 r.

Znak: WZPS-5.431.1.18.2023.PM

**Pan
Marcin Kowalski
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Szczecinie**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 12-13 października 2023 r. została przeprowadzona kontrola w trybie uproszczonym w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie. Czynności kontrolne prowadzone były w siedzibie jednostki przy ul. Sikorskiego 3 i przy ul. Smolańskiej 3 w Szczecinie. Kontrolę na podstawie upoważnienia nr 27/2023 z 2 października 2023 r. przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Patrycja Matuszewska – starszy inspektor wojewódzki, osoba kierująca zespołem oraz Justyna Jarczewska – starszy inspektor wojewódzki. Przedmiotem kontroli była analiza zagadnień zawartych w piśmie z Biura Rzecznika Praw Dziecka, dotyczącym sytuacji trzyosobowego rodzeństwa umieszczonego w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Tęczowy domek” w Szczecinie oraz realizowanie przez jednostkę wybranych zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

akta kontroli str. 1-6

Ustaleń dokonano w oparciu o informacje przekazane przez zastępcę dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie, kierownika Działu Pieczy Zastępczej i kierownika Działu Wsparcia Rodziny, indywidualną dokumentację rodzeństwa wskazanego w piśmie z Biura Rzecznika Praw Dziecka oraz wybraną dokumentację prowadzoną w jednostce.

Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie w zakresie pracy z rodziną biologiczną rodzeństwa ... oceniam pozytywnie. Realizację zadań w zakresie organizacji pieczy zastępczej w obszarach objętych kontrolą oceniam pozytywnie z nieprawidłowościami³.

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.),

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477),

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Podczas kontroli, weryfikacji podlegały informacje wskazane w piśmie z Biura Rzecznika Praw Dziecka z 13 września 2023 r. dotyczące umieszczenia rodzeństwa ... w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz organizacji pieczy zastępczej przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

1. Analiza indywidualnej dokumentacji rodzeństwa

• Praca jednostki z rodziną biologiczną przed umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej

Rodzina objęta była wsparciem asystenta rodziny od 27 stycznia 2020 r. na wniosek pracownika socjalnego. Postanowieniem sądu z dnia 12 listopada 2020 r. matka małoletnich (podczas sprawy rozwodowej) została zobowiązana do współpracy z asystentem rodziny. Głównymi problemami zdiagnozowanymi w rodzinie była niepełnosprawność jednego z dzieci oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza matki. W dokumentacji prowadzonej przez asystenta rodziny znajdowały się plany pracy z rodziną, okresowe oceny sytuacji rodziny oraz karty pracy. Nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzonej dokumentacji asystenta oraz pracy z rodziną.

• Okoliczności umieszczenia dzieci w placówce

W dniu ... 2023 r. w miejscu zamieszkania małoletnich miała miejsce interwencja policji. Z dokumentacji wynika, że 4 osoby wtargnęły do mieszkania i pobiły matkę dzieci oraz jej partnera. Na miejsce przyjechał również kurator rodziny oraz pracownicy Działu Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie. W związku koniecznością hospitalizacji matki dzieci i jej partnera oraz brakiem innych osób mogących przejąć opiekę nad małoletnimi, dzieci zostały interwencyjnie umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Przed przewiezieniem dzieci do placówki, zostały one przebadane przez lekarza. Po przeprowadzonych badaniach wskazano na zaniedbania higieniczne małoletnich. W tym samym dniu o zaistniałej sytuacji został powiadomiony sąd, który ... 2023 r. wydał postanowienie o wszczęciu postępowania o pozbawienie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi i zabezpieczeniu na czas trwania postępowania poprzez umieszczenie małoletnich w rodzinnej pieczy zastępczej, placówce interwencyjnej, a w przypadku braku miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

• Analiza dokumentacji pod kątem umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej

Ze względu na wiek, dzieci powinny zostać niezwłocznie przeniesione z instytucjonalnej pieczy zastępczej do rodzinnej formy pieczy. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie podejmował działania w celu uzyskania możliwości przeniesienia rodzeństwa do rodzinnej pieczy zastępczej. W dokumentacji jednostki znajdowały się notatki, dotyczące rozpytywania wśród prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej na terenie Miasta Szczecin o możliwość przyjęcia małoletnich – żaden z prowadzących nie wyraził zgody. Następnie wysyłano zapytania, dotyczące możliwości umieszczenia rodzeństwa w rodzinnej pieczy zastępczej do powiatowych centrów pomocy rodzinie w całym kraju – również nie uzyskano pozytywnej odpowiedzi. Pomimo cyklicznego rozpytywania o wolne miejsca i możliwość umieszczenia rodzeństwa w rodzinnej pieczy zastępczej, do dnia kontroli organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie znalazł miejsca w odpowiedniej dla małoletnich formie pieczy w całym kraju.

- **Podjęte działania w celu powrotu dzieci do rodziny biologicznej**

Po umieszczeniu rodzeństwa w placówce opiekuńczo-wychowawczej, matka małoletnich nie podjęła aktywnej współpracy z asystentem rodziny celem powrotu małoletnich do domu rodzinnego. W piśmie z ... 2023 r. do kuratora zawodowego, zawarte są informacje o dotychczasowej współpracy z rodziną. Asystent wskazał, że pojawiło się podejrzenie, że matka małoletnich cierpi na Zespół Münchhausena. Ponadto wg asystenta wskazane byłoby przebadanie matki przez Opiniodawczy Zespół Sądowych Specjalistów jak i biegłego psychiatrę. Dnia ... 2023 r. na spotkaniu w placówce opiekuńczo-wychowawczej matka małoletnich odmówiła podpisania dokumentów dotyczących dalszej współpracy z asystentem rodziny (nie podpisała nowego planu pracy). W związku z powyższym oraz brakiem kontaktu z rodziną, asystentura została zakończona z dniem ... 2023 r., o czym został zawiadomiony sąd oraz kurator rodziny. Po zakończeniu asystentury, celem udzielenia ewentualnego wsparcia czy pomocy, kontakt z rodziną kilkakrotnie próbował nawiązać pracownik socjalny – jednak bezskutecznie.

akta kontroli str. 7-51

2. Analiza organizacji pieczy zastępczej przez jednostkę w wybranych obszarach

- **Wykaz niezrealizowanych postanowień sądu dotyczących umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej**

Na dzień kontroli Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie posiadał 40 niezrealizowanych postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, z tego 2 postanowienia nie zostały zrealizowane z powodu przebywania małoletnich poza granicami Polski. W pozostałych przypadkach postanowienia winny być zrealizowane bez zbędnej zwłoki. Niestety, nie było to możliwe z uwagi na niewystarczającą liczbę miejsc w pieczy zastępczej na terenie Miasta Szczecin. Zastępca dyrektora ośrodka wyjaśnił, że „[...] od wydania postanowienia sądu o umieszczeniu małoletniego dziecka lub rodzeństwa w pieczy zastępczej, do czasu faktycznego umieszczenia bądź zmiany zabezpieczenia, podmiot organizujący pracę z rodziną w Szczecinie, podejmuje regularne kontakty z rodzinami wskazanych dzieci. Celem powyższego jest monitorowanie aktualnej sytuacji dzieci oraz rodziny, sprawdzanie, czy rodzice małoletnich podejmują kroki, mające na celu poprawę sytuacji rodzinnej oraz, czy możliwa jest ewentualna zmiana postanowienia, np. objęcie rodziny nadzorem kuratora. Asystenci oraz pracownicy socjalni odwiedzają środowisko rodzinne, podejmują rozmowy z rodzicami oraz dziećmi, a także, w razie potrzeby, uzyskują informacje z instytucji, m. in. szkół, przychodni, poradni pedagogiczno-psychologicznych. Informacje o aktualnej sytuacji rodzinnej małoletnich, przekazywane są organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej w Szczecinie oraz okresowo omawiane na zespołach interdyscyplinarnych. Wnioski z powyższych informacji, pozwalają na szczegółowe rozeznanie sytuacji małoletnich oraz podjęcie odpowiednich, zintensyfikowanych kroków i poszukiwań miejsc w pieczy zastępczej”. Zatem pomimo braku niezwłocznej realizacji postanowień sądowych jednostka podejmuje działania zastępcze do czasu znalezienia miejsca w pieczy zastępczej.

- **Wykaz dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych wchodzących w strukturę Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie, które powinny być przeniesione do rodzinnej formy pieczy zastępczej ze względu na wiek, stan zdrowia lub treść postanowienia sądu**

Zgodnie z podanymi przez zastępcę dyrektora informacjami, z 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych (interwencyjnych bądź posiadających miejsca interwencyjne) wchodzących w strukturę Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie, 49 dzieci powinno zostać zabranych z instytucjonalnej pieczy zastępczej. Po szczegółowym przeanalizowaniu otrzymanych wykazów, kontrolujący uznali, że 29 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych winno być niezwłocznie przeniesionych do rodzinnych form pieczy zastępczej. W pozostałych przypadkach pobyt w placówkach dzieci poniżej 10 r.ż. był dopuszczalny zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub sprawa o ustanowienie rodziny zastępczej/adopcyjnej zmierzała w najbliższym czasie ku końcowi. Przebywanie dzieci poniżej 10 r.ż. w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest niezgodne z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, poza przypadkami określonymi w art. 95 ust. 2.

Z dokumentacji prowadzonej przez jednostkę wynika, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej podejmował działania celem znalezienia miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej zarówno na własnym terenie, jak i poza nim. Zastępca dyrektora poinformował, że „starając się zabezpieczyć miejsca dla dzieci poniżej 10 r.ż. umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej [...], zawsze w pierwszej kolejności rozeznaje możliwości rodziny dziecka, co do chęci i predyspozycji zostania rodziną zastępczą. W przypadku braku takich osób, rozeznawane są własne zasoby organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, tj. zawodowe formy rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonujące na terenie Miasta Szczecin oraz aktualni kandydaci na rodziny zastępcze, którzy pozostają w procedurze kwalifikacyjnej lub są podczas szkolenia na rodziny zastępcze niezawodowe. Jednakże, zawodowe rodzinne formy pieczy zastępczej, funkcjonujące na terenie Miasta Szczecin są przepełnione i od roku niemal nie przyjmują małoletnich w trybie innym niż interwencyjny, a zgłaszający się nowi kandydaci, mają często określone preferencje dot. dzieci np. wiek lub płeć, wiążące się m. in. z warunkami mieszkaniowymi. [...]”.

Kontrolujący ustalili, że na dzień kontroli Miasto Szczecin posiadało 453 rodzinne formy pieczy zastępczej, z tego: 19 rodzin zawodowych, 145 rodzin niezawodowych, 278 rodzin spokrewnionych oraz 11 rodzinnych domów dziecka. Łącznie w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych było 668 dzieci, a w pieczy instytucjonalnej 196 dzieci.

W okresie od 1 stycznia 2023 r. do dnia kontroli organizator rodzinnej pieczy zastępczej zakwalifikował łącznie 43 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Organizator przeprowadził 3 szkolenia (1 zostanie zakończone 3.12.2023 r.) oraz skierował kandydatów na 2 szkolenia organizowane przez Publiczny Ośrodek Adopcyjny Oddział w Szczecinie (1 osoba) i Ośrodek Adopcyjny Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej w Szczecinie (12 osób).

W trakcie kontroli zastępca dyrektora wykazał szereg prowadzonych działań promujących rodzicielstwo zastępcze w celu pozyskiwania jak najwięcej osób chętnych do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej m. in.: spotkania w ramach cyklu „Rodzice do zadań specjalnych”, organizacja Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, organizacja wraz z Instytutem Psychologii Uniwersytetu Szczecińskiego Konferencji „Piecza zastępcza – wyzwania i rzeczywistość”, spotkanie z arcybiskupem w sprawie udzielenia wsparcia w promocji rodzicielstwa zastępczego w szczecińskich parafiach, zajęcia ze studentami w ramach Tygodnia Pracy Socjalnej, nagrywanie i emisja filmów i materiałów w telewizji lokalnej oraz radio propagujących rodzicielstwo zastępcze, spotkania z sędziami rodzinnymi oraz przedstawicielami ośrodków adopcyjnych, nagranie i emisja w radio reportażu nt. pieczy zastępczej, rozwieszanie plakatów promujących na terenie miasta, organizacja i udział w festynach, podczas których promowano rodzicielstwo zastępcze, emisja filmu promującego

pieczę rodzinną przed każdym seansem kinowym w okresie letnim podczas wydarzeń „Kino na leżakach”, spotkania z kobietami w Klubie Przedsiębiorczych Mam, publikacja w mediach społecznościowych stworzonej animacji poklatkowej promującej rodzicielstwo zastępcze.

akta kontroli str. 52-80

Należy nadmienić, że podczas ostatnich kontroli przeprowadzonych w latach 2020 oraz 2022 r. w Gminie Miasto Szczecin stwierdzono m.in. nieprawidłowości dotyczące: nierealizowania postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej oraz umieszczania w instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieci poniżej 10 roku życia, nie spełniających przesłanek ujętych w art. 95 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W lutym 2023 r. za brak realizacji zaleceń pokontrolnych m. in. dotyczących powyższych nieprawidłowości, na Gminę Miasto Szczecin, decyzją Wojewody Zachodniopomorskiego została nałożona kara finansowa.

Brak wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej nie zwalnia jednostki samorządu z odpowiedzialności za postępowanie niezgodne z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jednak w ocenie kontrolujących Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie dokłada starań oraz podejmuje szereg działań mających na celu prawidłową organizację pieczy zastępczej na swoim terenie. Jednostka dąży do wyeliminowania przeszkód uniemożliwiających bezzwłoczną realizację postanowień sądowych o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, jak również przenoszenie dzieci poniżej 10 r.ż. z instytucjonalnej do rodzinnej pieczy zastępczej.

Podsumowanie ustaleń kontroli.

stwierdzone nieprawidłowości / uchybienia	<ul style="list-style-type: none"> – nierealizowanie postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej – nieprzenoszenie dzieci poniżej 10 r.ż. umieszczonych interwencyjnie w instytucjonalnej pieczy zastępczej do rodzinnych form pieczy
przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości / uchybień	– niewystarczająca liczba miejsc w pieczy zastępczej
skutki stwierdzonych nieprawidłowości / uchybień	<ul style="list-style-type: none"> – niezrealizowane postanowienia sądu – nieprzepisowe przebywanie dzieci poniżej 10 r.ż. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych
osoby odpowiedzialne za stwierdzone nieprawidłowości / uchybienia	dyrektor, zastępca dyrektora
uprawnienia jednostki kontrolowanej	zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej ws. przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania

wpis w książce kontroli	7/2023
wystąpienie otrzymują	1) Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, w celu podniesienia efektywności pracy jednostki w zakresie realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

wydaję zalecenia

znaczące:

- 1) realizować postanowienia sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej bez zbędnej zwłoki,
- 2) niezwłocznie przenieść do rodzinnej formy pieczy zastępczej dzieci poniżej 10 r.ż. umieszczone interwencyjnie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W przypadku braku zastrzeżeń, proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń.

.....

Zespół inspektorów:

.....

.....

Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego

.....

Właściwe podpisy na oryginale